

Republika Srbija
VRHOVNI SUD
Rev 8119/2022
11.10.2023. godina
Beograd

Vrhovni sud, u veću sastavljenom od sudija: Dobrile Strajina, predsednika veća, Dragane Miroslavljević i Nadežde Vidić, članova veća, u parnici tužilje AA iz ..., čiji je punomoćnik Mirjana Nedeljkov, advokat u ..., protiv tužene Republike Srbije, Privredni sud u Novom Sadu, koju zastupa Državno pravobranilaštvo, Odeljenje u Novom Sadu, radi naknade imovinske štete, odlučujući o reviziji tužilje izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda u Novom Sadu Gžrr 139/22 od 24.03.2022. godine, u sednici održanoj 11.10.2023. godine, doneo je

R E Š E N J E

USVAJA SE revizija tužilje, pa se UKIDA presuda Apelacionog suda u Novom Sadu Gžrr 139/22 od 24.03.2022. godine i predmet VRAĆA istom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Novom Sadu Prr1 99/2021 od 15.12.2021. godine, stavom prvim izreke, tužbeni zahtev je delimično usvojen. Stavom drugim izreke, obavezana je tužena da tužilji, na ime naknade imovinske štete izazvane povredom prava na suđenje u razumnom roku, isplati iznos neisplaćenog potraživanja u postupku stečaja St br. 83/2010 koji se vodi pred Privrednim sudom u Novom Sadu u iznosu od 1.425.835,34 dinara. Stavom trećim izreke, odbijen je tužbeni zahtev u delu kojim je tražena isplata zakonske zatezne kamate na dosuđeni iznos naknade imovinske štete počev od 28.01.2021. godine, kao dana presuđenja do dana isplate. Stavom četvrtim izreke, obavezana je tužena da naknadi tužilji troškove parničnog postupka u iznosu od 86.280,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od dana izvršnosti presude do konačne isplate.

Presudom Apelacionog suda u Novom Sadu Gžrr 139/22 od 24.03.2022. godine, stavom prvim izreke, usvojena je žalba tužene i prvostepena presuda je preinačena u pobijanom usvajajućem delu i delu kojim je odlučeno o troškovima parničnog postupka tako što je odbijen tužbeni zahtev kojim je traženo da se tužena obaveže da tužilji, na ime naknade imovinske štete izazvane povredom prava na suđenje u razumnom roku, isplati iznos neisplaćenog potraživanja u postupku stečaja broj St 83/2010, koji se vodi pred Privrednim sudom u Novom Sadu u iznosu od 1.425.835,34 dinara, kao i da se obaveže tužena da naknadi tužilji troškove parničnog postupka u iznosu od 24.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od dana izvršnosti presude do isplate, pa je obavezana tužilja da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 18.000,00 dinara. Stavom drugim izreke, obavezana je tužilja da tuženoj naknadi troškove žalbenog postupka u iznosu od 22.500,00 dinara.

Protiv navedene pravnosnažne presude donete u drugom stepenu, tužilja je blagovremeno izjavila reviziju iz svih zakonskih razloga, pozivajući se na član 404. ZPP.

Ispitujući pravilnost pobijane presude na osnovu člana 408. ZPP („Službeni glasnik RS“, br. 72/11...18/20), Vrhovni sud je našao da je revizija tužilje dozvoljena na osnovu člana 403. stav 2. tačka 2. ZPP i da je osnovana.

U postupku donošenja pobijane presude nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 374. stav 2. tačka 2. ZPP, na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, rešenjem Privrednog suda u Novom Sadu St 83/2010 od 22.06.2010. godine, otvoren je postupak stečaja nad OZZ „Kovilj“ iz Kovilja i za stečajnog upravnika je imenovana Agencija za privatizaciju, Centar za stečaj (sada Agencija za licenciranje stečajnih upravnika, Centar za stečaj). U stečajnom postupku tužilji je, kao stečajnom poveriocu, priznato neobezbeđeno potraživanje neisplaćenih zarada u iznosu od 1.407.491,89 dinara. Rešenjem Privrednog suda u Novom Sadu R4 St 348/2019 od 29.11.2019. godine, utvrđeno je da je tužilji, kao podnosiocu prigovora, povređeno pravo na suđenje u razumnom roku pred Privrednim sudom u Novom Sadu u predmetu St 83/2010 i naloženo postupajućem sudiji da u roku od 4 meseca preduzme neophodne radnje i mere u cilju unovčenja imovine stečajnog dužnika. U vreme otvaranja stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom OZZ „Kovilj“ iz Kovilja rešenjem Privrednog suda u Novom Sadu St 83/2010 od 22.06.2010. godine, imovina stečajnog dužnika je bila u društvenoj svojini sa preko 99%.

Polazeći od priznatog potraživanja tužilje iz radnog odnosa u iznosu od 1.425.835,34 dinara, koje potraživanje nije namireno, te imajući u vidu da je tužilji utvrđena povreda prava na suđenje u razumnom roku rešenjem Privrednog suda u Novom Sadu R4 St 348/2019 od 29.11.2019. godine, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtev tužilje, obavezujući tuženu na isplatu naknade imovinske štete izazvane povredom prava na suđenje u razumnom roku na osnovu člana 31. Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku i člana 172. Zakona o obligacionim odnosima. Ocenio je da postoji propust države, jer stečajni organi nisu delotvorno i ažurno postupali i omogućili tužilji namirenje njenog potraživanja iz radnog odnosa utvrđenog u stečajnom postupku protiv stečajnog dužnika OZZ „Kovilj“. Taj zaključak je izveo iz činjenice da je većinski vlasnik akcija stečajnog dužnika društveni kapital, a jedini član istog je Republika Srbija pa se radi o dužniku sa većinskim društvenim, odnosno državnim kapitalom.

Drugostepeni sud je u pobijanoj presudi zauzeo suprotno pravno stanovište, zaključivši da je provostepeni sud izveo pogrešan zaključak o obliku svojine i strukturi kapitala stečajnog dužnika OZZ „Kovilj“ u stečaju. Okolnost da se imovina stečajnog dužnika vodila kao društvena svojina u preko 99% u vreme otvaranja stečajnog postupka,

kao i okolnost da je tužilja bila radnik stečajnog dužnika, upućuje na zaključak da je stečajni dužnik poslovala sredstvima u društvenoj svojini. Međutim, po oceni drugostepenog suda reč je o zadružnoj svojini stečajnog dužnika koja je stečena radom i poslovanjem zadruga i zadrugara ili teretnim pravnim poslom koji stoga jeste njegova imovina. Nezavisno od okolnosti što ta činjenica nije upisana u javnu knjigu o nepokretnostima i drugim evidencijama ne radi se o društvenoj svojini. Tužilja je morala da dokaže uzročno-posledičnu vezu između povrede prava na suđenje u razumnom roku i nenaplaćenog potraživanja, te činjenicu da isključivi razlog nemogućnosti naplate njenog potraživanja neadekvatno postupanje suda, a na drugačiji zaključak u pogledu odsustva odgovornosti tužene nema uticaja ni okolnost što je prilikom otvaranja stečajnog postupka za stečajnog upravnika bila imenovana Agencija za privatizaciju, Centar za sprovođenje stečajnog postupka, a kasnije Agencija za licenciranje stečajnih upravnika.

Ispravno je drugostepeni sud ocenio da se struktura kapitala ne može opredeliti samo prema organu koji vodi postupak stečaja (Agenciji za licenciranje stečajnih upravnika) već po podacima upisanim u registar. Međutim, ostalo je nerazjašnjeno i neutvrđeno kako je i na osnovu čega je ovaj sud izveo zaključak da je reč o zadružnoj imovini stečajnog dužnika i kako ju je stečajni dužnik stekao, odnosno da imovina stečajnog dužnika nije društvena svojina. S obzirom na to da je odredbama Zakona o pretvaranju društvene svojine na poljoprivrednom zemljištu u druge oblike svojine („Službeni glasnik RS“, br. 49/92 i 54/96) propisano (član 1.) da poljoprivredno zemljište u društvenoj svojini koje je pravno lice steklo po osnovu Zakona o agrarnoj reformi i propisima o nacionalizaciji poljoprivrednog zemljišta u državnoj je svojini (stav 1.), a da poljoprivredno zemljište u društvenoj svojini koje je pravno lice steklo na osnovu pravnog posla, kao sredstvo za proizvodnju, društveni je kapital tog preduzeća (stav 2.). Poljoprivredno zemljište u državnoj svojini koristi preduzeće, zemljoradnička zadruga ili drugo pravno lice, koje je imalo pravo korišćenja i raspolaganja tim zemljištem na dan stupanja na snagu ovoga zakona (član 2.) U smislu novelirane odredbe ovog zakona, preduzeća koja koriste poljoprivredno zemljište iz člana 1. ovog zakona i nadležno Ministarstvo za poslove poljoprivrede, imali su zakonsku obavezu realizacije razgraničenja i sprovođenja upisa poljoprivrednog zemljišta u društvenoj svojini do 30.12.1997. godine, pa i kasnije sve do 2006. godine kada je stupio na snagu Zakon o poljoprivrednom zemljištu, jer u protivnom ta sredstva postaju sredstva u državnoj svojini.

Prema tome, na osnovu izloženog stanovišta drugostepenog suda ne može se definisati struktura kapitala izvršnog dužnika, odnosno nejasno je na osnovu čega je sud zaključio da u imovini stečajnog dužnika nema udela društvene ili državne svojine. Takođe, ostalo je neutvrđeno na osnovu čega je zemljoradnička zadruga stekla navedene katastarske parcele nad kojima tužilac ima razlučno pravo, pošto kao stečajni dužnik nije dokazala da je u vreme nastanka potraživanja i otvaranja stečajnog postupka sporno zemljište predstavljalo njenu zadružnu imovinu, kojom je mogla da raspolaže nakon popisa zemljišta u društvenoj svojini.

Kako od te bitne činjenice zavisi pravna ocena u koju kategoriju spada izvršni dužnik, odnosno da li je reč o dužniku sa većinskim društvenim ili državnim kapitalom ili je reč o pravnom licu koje nije osnovano na toj bazi, od čega zavisi pravna ocena postojanja odgovornosti tužene za traženu naknadu imovinske štete, to ovaj sud nalazi da se za sada izloženo pravno stanovište drugostepenog suda ne može prihvatiti.

Zato će sud u ponovnom postupku utvrditi da li je i kada OZZ „Kovilj“ kupila navedene katastarske parcele ili ih je stekla nekim drugim pravnim poslom, te da li je u pogledu istih napravila deobni bilans, jer je moguća i kombinacija zadružne i državne svojine.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će postupiti u smislu naloga iz ove odluke i doneti novu odluku o tužbenom zahtevu.

Kako odluka o troškovima postupka zavisi od ishoda odluke o glavnoj stvari, to je i ona ukinuta.

Na osnovu izloženog, Vrhovni sud je na osnovu člana 416. stav 2. ZPP odlučio kao u izreci rešenja.

Predsednik veća - sudija
Dobrila Strajina s.r.

Za tačnost otpavka
Upravitelj pisarnice
Marina Antić